

Benjamin Alire Sáenz

HAYATIMIN
AKILALMAZ
MANTIĞI

Çeviren
Boran Evren

*Ođlan ocuđuyken sevdiğim,
büyüdükten sonra ise daha çok sevdiğim kız kardeřim Gloria'ya.
Ve ıstırap çektiğinde dahi hayatını
büyük bir zarafetle yaşayan ablam Linda'nın anısına.*

Giriş

BANA NEREDEYSE RÜYA GİBİ gelen bir anım var: Mima'nın dut ağacının sarı yaprakları devasa kar taneleri gibi gökyüzünden düşüyor. Kasım ayındayız, gökyüzü pırıl pırıl, serin bir rüzgâr esiyor ve ikinci vaktinin gölgeleri çocuk zihnimin kavrayabileceğinin çok ötesinde bir anlamla dans ediyor. Mima İspanyolca bir şarkı söylüyor. Varlığında barındırdığı şarkıların sayısı, ağacın yapraklarından fazla.

Düşen yaprakları tırmıkla toparlıyor ve işini bitirince eğilip ceketimin düğmelerini ilikliyor. Yapraklardan yaptığı piramide göz gezdirdikten sonra gözlerimin içine bakıp, "Atla!" deyiveriyor. Ben de koşup kendimi nemli toprak gibi kokan yaprakların ortasına bırakıveriyorum.

Bütün öğleden sonra o yaprakların sularında yıkanıyorum.

Yorulduğumda Mima elimi tutuyor. Eve dönerken durup yerden birkaç yaprak alıyorum ve beş yaşındaki ellerimle yaprakları ona veriyorum. Narin yaprakları alıp öpüyör.

Mutlu.

Peki ya ben? Ben hiç o kadar mutlu olmamışım.

O anıyı içimde bir yerde saklıyorum; güvenli bir yerde. İhtiyacım olduğunda çıkarıp bakıyorum. Sanki bir fotoğraf gibi.

Birinci Kısım

*Belki daha en baştan, kim olduğuma
dair fikrim yanlıştı.*

Hayat Başlıyor

HAVADA KARA BULUTLAR toplanıyordu ve sabah havasında yağmur yağacakmış gibi bir his vardı. Sokak kapısından çıkarken yüzümde serin bir esinti hissettim. Bir sürü yağışsız, sıcak güne dolu yaz uzun ve baygın geçmişti.

O yaz günleri sona ermişti artık.

Okulun ilk günüydü. Lise son. Lise son olmanın nasıl bir şey olduğunu hep merak etmişim. Artık öğrenmek üzereydim. Hayat başlıyordu. En yakın arkadaşım Sam'e göre olay buydu. Zaten o her şeyi bilirdi. Her şeyi bilen bir en yakın arkadaş sizi bir sürü zahmetten kurtarıyordu. Herhangi bir konuda bir sorunuz olduğu anda tek yapmanız gereken dönüp soruyu ona yöneltmekti, kızımız sizi ihtiyacınız olan bilgiyle hemen donatırdı. Tabii hayatın bilgiyle filan çok ilgisi yok.

Sam inanılmaz zekiydi. Ve bir sürü şey bilirdi. Bir dolu şey. Üstelik bazı şeyleri de *hissederdi*. Hem de nasıl! Bazen ikimiz için gereken bütün düşünme, hissetme ve yaşama işlerinin ona düştüğünü düşünürdüm.

Sam, Sam'in kim olduğunu biliyordu.

Ben mi? Galiba ben o kadar emin değildim. Sam iniş çıkışları hiç bitmeyen duygusal bir teşhirciyse ne olmuş yani? Fırtına gibi olabiliyordu ama karanlık bir odayı aydınlatan yumuşak mum ışığı olmayı da biliyordu. Beni biraz deli ediyorsa ne olmuş? Bunların

hepsi –şu duygusal meseleleri, durmaksızın değışen modları ve ses tonu– onun inanılmaz derecede canlı görünmesini sağlıyordu.

Ben farklı bir hikâye idim. Sakin kalmayı seviyordum. Galiba kendini kontrol etme meselesini biraz abartmıştım. Ama bazen hiç yaşamıyormuşum gibi geliyordu. Belki de Sam’e ihtiyaç duymamın sebebi, o yanımdayken kendimi daha canlı hissetmemdi. Kulağa mantıklı gelmeyebilir ama belki mantık dediğimiz şey gereğinden fazla değer veriyoruzdur.

Dolayısıyla okulun ilk günü, yani güya hayatımızın başladığı gün kendi kendime konuşarak Sam’in evine yollandım. Her gün okula beraber yürürdük. Araba sahibi olmamız söz konusu bile değildi. Kahretsin. Babam bana arabaya ihtiyacım olmadığını hatırlatmayı severdi. “Bacakların çalışıyor, değil mi?” Babamı severdim ama espri anlayışından her zaman hazzetmiyordum.

Evinin kapısına gelince Sam’e mesaj attım. Geldim! Cevap vermedi.

Orada durup bekledim. Ve biliyor musunuz, hiçbir şeyin bir daha asla eskisi gibi olmayacağına dair tuhaf bir hisse kapıldım. Sam böyle hislerin önsezi olduğunu söyler, Onlara güvenmemeliyiz, derdi. Dokuzuncu sınıftayken el falına baktırmış ve ânında bir şüpheci olmuştu. Yine de ben her şeyin aynı kalmasını istiyordum çünkü hayatımın bu hâli gayet iyiydi. Keşke her şey şimdi olduğu gibi kalabilseydi. Ah, keşke. Ve biliyor musunuz, kendimle bu küçük konuşmayı yapmaktan hoşlanmamıştım... ve Sam’de zaman mefhumu diye bir şey olsaydı yapmak zorunda kalmayacaktım. Neyle uğraştığını biliyordum. Her zaman olduğu gibi hangi ayakkabıyı giyeceğine karar vermeye çalışıyordu. Sam hangi ayakkabıyı giyeceğine asla karar veremezdi. Bir de okulun ilk günü olduğu için bu kararı hakikaten önem taşıyordu. Sam işte. Sam ve ayakkabıları.

Sonunda tam Fito’ya mesaj atarken evden çıktı. Fito’nun dramları Sam’in dramlarından farklıydı. Hayatımda hiç Fito’nun her gün çekmek zorunda olduğu gibi bir kaos yaşamamıştım ama epey iyi idare ettiğini düşünüyordum.

Sam yanıma gelirken bir süredir orada beklediğim gerçeğinden bihaber, "Selam," dedi. Mavi bir elbise giymişti, sırt çantasının rengi elbisesine uyuyordu ve küpeleri yumuşak esintide sallanıyordu. Peki ya ayakkabıları? Sandalet giymişti. Sandalet mi? Bunca zamandır Target'tan aldığı bir çift sandaleti giymesini mi beklemiştim?

Gülücük ve heyecan dolu bir yüzle, "Harika bir gün," dedi.

"Sandalet mi?" dedim. "Bu yüzden mi beni ağaç ettin?"

İstifini bozmama izin vermeyecekti. "Mükemmeller." Bana bir kez daha gülümseyip yanağımı öptü.

"Bu ne içindi?"

"Şans getirsin diye. Lise sona başladık."

"Son sene yani. Peki ya sonra?"

"Üniversite!"

"O kelimeyi bir daha ağzına alma. Bütün yaz başka bir şey konuşmadık."

"Yanlış. Bütün yaz *ben* başka bir şey konuşmadım. O tartışmalar sırasında sen pek yoktun."

"Tartışma mı? Öyle miydiler hakikaten? Ben daha çok monolog olduklarını düşünmüştüm."

"Salla gitsin. Üniversite diyorum! Hayat başlıyor, bebeğim!" Bir yumruğunu sıkıp havaya kaldırdı.

"Aynen. Hayat," dedim.

Bana alametifarikası olan bakışlardan birini attı. "Bugün ilk gün. Hadi gel, ortamları yıkalım."

Birbirimize sırtıp hayata başlamak üzere yola düştük.

Okulun ilk günü tamamen unutulabilir geçti. Genelde ilk günleri severdim. Herkes yepyeni kıyafetlerini giyer ve iyimserlik dolu gülümsemelerini takınır, kafalar en güzel düşüncelerle dolu olur ve en iyi tavırlar karnaval balonları gibi okulun koridorlarında sergilenir. Bir de şu tezahürat sloganı vardı: *Hadi bunu gelmiş geçmiş en muhteşem yıl yapalım!* Öğretmenlerimiz olur da hakikaten bir şeyler öğrenmeye motive oluruz diye, hepimizin içinde ba-

şarı basamaklarını tırmanmak için gerekli potansiyel olduğunu söyleyip duruyorlardı. Belki de sadece davranışlarımızı değiştirmemizi sağlamaya çalışıyorlardı. Doğruya doğru, değiştirilmesi gereken çok davranışımız vardı. Sam, El Paso Lisesi öğrencilerinin yüzde doksanının davranış değişikliği tedavisine ihtiyaç duyduklarını söylerdi.

Bu yıl, bütün o ilk gün deneyimi *hiç* ilgimi çekmiyordu. Hiç. Sonra Ali Gomez tabii ki son iki yıldır yaptığı gibi İleri Edebiyat dersinde önüme oturdu. Evet, Ali geçen senelerin artığıydı ve hâlâ ödevlerine yardım ederim umuduyla benimle flört ediyordu. Yardım etmek derken, onun için yapmayı kastediyorum. Sanki öyle bir şey yaparmışım gibi. İleri seviye derslerden birine nasıl girdiğine dair hiçbir fikrim yoktu çünkü kendisi eğitim sisteminizin sıkıntılı olduğunun kanlı canlı kanıtlarından biriydi. Evet, okulun ilk günü. Tamamen unutulabilirdi.

Fito'nun gelmemesi hariç. Onun için endişeleniyordum.

Fito'nun annesiyle sadece bir defa karşılaşmıştım ve pek bu gezegende yaşıyormuş gibi gelmemiştii bana. Tüm abileri, annelerinin izinden gidip keyif yapıcı maddeleri tercih etmiş ve okuldan ayrılmıştı. Annesiyle tanıştığımda kan çanağına dönmüş gözleri donuk bakıyordu, saçları darmadağınaktı ve kötü kokuyordu. Fito utancından yerin dibine geçmişti. Zavallı Fito. Peki, olayım şöyleydi: Endişeli biriydim. Bu özelliğimden nefret ediyordum.

Okuldaki unutulabilir ilk günümüzün ardından Sam'le eve yürüyorduk. Yağmur yağacakmış gibi duruyordu ve çoğu çöl faresi gibi ben de yağmuru seviyordum. Ona, "Havada güzel bir koku var," dedim.

O da, "Beni dinlemiyorsun," dedi. Bazen benimleyken takındığı şu "sana gıcık oldum" tonuna alışkıttım. Durmaksızın sinekkuşları hakkında konuşuyordu. Bütün derdi sinekkuşlarıydı, hatta bir sinekkuşu tişörtü bile vardı. Sam ve geçirdiği safhalar işte. "Kalpleri dakikada bin iki yüz altmış defa atıyor."

Gülümsedim.

“Benimle dalga geçiyorsun,” dedi.

“Seninle dalga geçmiyordum,” dedim. “Sadece gülümsüyordum.”

“Senin her gülümsemeni bilirim,” dedi. “Bu senin dalga geçen gülümsemeni, Sally.” Sam gerçek ismim Salvador’u sevse de yedinci sınıfta bana Sally demeye başlamıştı çünkü gerçek ismimin bana fazla geldiğini düşünüyordu. “Büyüyüp erkeğe dönüştüğün zaman sana Salvador diyeceğim ve bebeğim, onun gerçekleşmesine henüz çok var.” Sam işte, tabii ki diğer herkesin yaptığı gibi aksine bana Sal dememişti... babam hariç; o bana Salvie derdi. Böylece bana Sally deme alışkanlığını edinmişti. Bundan nefret ediyordum. Hangi normal erkek kendisine Sally denmesinden hoşlanırdı ki? (*Normal* olmayı hedeflediğim filan yoktu aslında.) Bakın şöyle bir durum var, Sam’e bir şeyi yapmamasını söyleyemezsiniz. Ona yapmamasını söylediğiniz şeyi yüzde doksan yedi olasılıkla ânında yapardı. Hiç kimse Sam’den daha inatçı olamazdı. Sadece bana bakıp bunu kafama takmamam gerektiğini söylemişti. Yani Sam için ben Sally’ydim.

Ona o noktada Sammy demeye başlamıştım. İnsanın skoru eşitlemek için bir yol bulması gerekiyor.

Her neyse, sinekkuşlarının istatistiklerini sıralamaya devam ediyordu. Bana ciddi ciddi kızmaya başlayıp kendisini ciddiye almamakla suçladı. Sam umursanmamaktan nefret ederdi. **BURADA ESASLI BİR KADIN YAŞIYOR.** Bunun yazılı olduğu bir posteri okul dolabının kapısına yapıştırmıştı. Geceleri geç saatlere kadar uyanık kalıp motto bulmakla uğraştığını düşünüyordum. *Esaslı* kısmını anlıyordum. Sam sığ biri sayılmazdı. Ama ona, eğer ben erkek olmaktan çok uzaksam kendisinin bir kadın olmaktan daha da uzak olduğunu hatırlatmayı severdim. Böyle küçük anımsatmalarından hiç hoşlanmaz, bana şu “kapa çeneni” diyen bakışını atardı.

Yürürken sinekkuşları hakkındaki söylevine devam edip kendisini dinleme konusundaki kronik beceriksizliğimden şikâyet

etmeye başladı. Ben de, *Of, Sam de bir başladı mı durmak bilmiyor,* diye düşünüyordum. Yani, hakikaten boş yere üstüme geliyordu artık. Sonunda onu susturmaya mecbur kaldım... yani *gerçekten* mecbur kaldım. "Sammy, neden sürekli benimle kavga çıkarmak zorundasın? Bak, seninle dalga geçmiyorum. Ve sayılarla aramın iyi sayılmadığını biliyor olmalısın. Benle sayıların toplamı eşittir *no bueno*. Bana istatistik dediğin anda boş boş bakmaya başlıyorum."

Babamın söylemekten hoşlandığı şekliyle Sam "yılmaksızın" konuşmaya devam edecekti ki bu defa başka biri sözünü kesti: Enrique Infante. Sam'le yürürken arkamızdan gelmişti. Aniden önüme atlayıp, tepeme binmek istemiş gibi yakınımaya geldi. Dosdoğru bana bakıp parmağını göğsüme bastırıp ve "Baban ibne," dedi.

İçimde bir şeyler koptu. Devasa, kontrol edilemez bir dalga içimden geçip kalbimin kıyılarına çarparak kırıldı. Bir anda kelime kullanma becerimi yitirdim ve bilemiyorum, daha önce hiç bu kadar öfkelenmemiştim ve hakikaten o anda ne yaşadığımı bilemiyordum çünkü öfkelenmek benim için normal bir şey değildi. Sanki tanıdığım Sal bir anda ortadan kaybolmuş ve başka bir Sal vücuduma girip kontrolü ele geçirmişti. Enrique Infante'nin yüzüne çarptığında yumruğumda hissettiğim acıyı hatırlıyorum. Her şey bir anda gerçekleşti, sanki yıldırım çarpmış gibi ama tek fark yıldırımın gökten düşmüyor, içimde bir yerlerden yükseliyor olmasıydı. Başka bir elemanın burnundan boşanan onca kanı görmek kendimi canlı hissetmemi sağlamıştı. Gerçekten. Yalan söylemeyeceğim. Ve bu beni korkutmuştu.

İçimde beni korkutan bir şey vardı.

Bir sonraki anım, yerde yatan Enrique'ye tepeden baktığım. Sakin ben geri dönmüştü; yani, tam olarak *sakin* değildim ama en azından konuşabiliyordum. Ve dedim ki, "Babam bir erkek. Onun bir adı var. Adı Vicente. Ona bir şekilde hitap edeceksen adıyla hitap edeceksin. Ve o ibne *değil*."

Sam öylece bana bakıyordu. Ben de ona baktım. "Eh, bu yeni

bir şey,” dedi. “İyi çocuğa ne oldu? Senin yumruklaşabilecek biri olduğunu düşünmemiştim hiç.”

“Ben de,” dedim.

Sam bana gülümsedi. Tuhaf bir gülümsemeydi.

Başımı eğip Enrique’ye baktım. Onu kaldırmaya çalıştım ama hiç orali olmadı. “Siktir git,” deyip kendi kendine kalktı.

Sam’le ben yürüyüp gitmesini izledik.

Arkasına dönüp bana hareket çekti.

Biraz sersemlemiştim. Sam’e baktım. “Belki de içimizde ne olduğunu her zaman bilmiyoruzdur.”

Sam, “Aynen öyle,” dedi. “Bedenlerimizde saklanacak yerler bulan çok şey var bence.”

“Belki de o şeyler saklı kalmalı,” dedim.

Yavaşça eve doğru devam ettik. İkimiz de uzun süre bir şey söylemedik ve aramızdaki sessizlik kesinlikle rahatsız ediciydi. Nihayet Sam, “Lise sona hoş bir başlangıç yaptık,” dedi.

İşte o anda sarsılmaya başladım.

“Hey, hey,” dedi. “Sana bu sabah ortalığı dağıtmamız gerektiğini söylememiş miydim?”

“Komik kız,” dedim.

“Bak, Sally, o hak ettiğini buldu.” Bana o gülümsemelerinden biriyle baktı. Ciddiye alma, rahat ol, diyen gülümsemelerinden. “Tamam, tamam, önüne gelene vurmamalısın. *No bueno*. Belki de içinde dışarı çıkmak için fırsat kollayan bir kötü çocuk vardır.”

“İmkânı yok.” Kendime az önce yaşadığım şeyin sadece tuhaf bir andan ibaret olduğunu söyledim söylemesine fakat içimden bir ses onun haklı olduğunu söylüyordu. Ya da yarı yarıya haklı. Huzursuz. Kendimi tam böyle hissediyordum. Belki de Sam içimizde saklı şeyler konusunda haklıydı. Orada saklı duran daha kaç şey vardı acaba?

Yolun kalanını sessizlik içinde yürüdük. Evine yaklaşınca, “Hadi Circle K’e gidelim. Sana bir kola ısmarlarım,” dedi. Arada bir kola içiyordum. Hastayken çorba içmek gibi bir şeydi.

Kaldırımı oturup kolalarımızı içtik.

Sam'î evine bıraktığımda bana sarıldı. "Her şey yoluna girecek, Sally."

"Babamı arayacaklarını biliyorsun."

"Evet ama Bay V kafa adamdır." Sam babama Bay V derdi.

"Aynen," dedim. "Ama Bay V aynı zamanda babam oluyor... ve bir baba ne olursa olsun babadır."

"Her şey yoluna girecek, Sally."

"Aynen," dedim. Bazen ağzımdan çıkan tek şey yarım ağızla söylenmiş *aynenler* oluyordu.

Eve dönerken Enrique Infante'nin yüzündeki nefret gözümde canlandı. Kulaklarım hâlâ ağzından çıkan o *ibne* kelimesiyle çınılıyordu.

Babam. Babam *o* kelime değildi.

Asla *o* kelime olmayacaktı. Dünya yıkılsa olmayacaktı.

Sonra yüksek sesle gök gürlledi ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı.

Fırtına beni çevreleyince hiçbir şey görememeye başladım. Başımı öne eğip yürümeye devam ettim.

Sadece yürüdüm.

Yağmurun sıırıslıkla ettiğı kıyafetimin ağırlığını hissedebiliyordum. Ve hayatımda ilk defa kendimi yalnız hissettim.

Ben. Babam. Bela.

BAŞIMIN CİDDİ BELADA olduğunu biliyordum. Ciddi, çok ciddi belada olduğunu. Boka batmaktan bahsediyoruz. Bazen sıkı bir disiplin uygulasa da her zaman düşünceli olan *ve asla bağırmayan* babam odama geldi. Köpeğim Maggie yatakta yanımda yatıyordu. Ne zaman kendimi kötü hissetsem hemen anlardı, dolayısıyla Maggie'yle yan yana uzanmıştık. Galiba kendime acıdığımı söyleyebiliriz. Bu da tuhaf bir histi çünkü kendime acımak hobilerim arasında değildi. Bu, Sam'in uzmanlık alanına giriyordu.

Babam sandalyeyi masanın başından çekip oturdu. Ve gülümsemi. O gülümsemeyi tanıyordum. Benimle ciddi konuşmalarından birini yapmadan önce hep böyle gülümserdi. Parmaklarını ak düşmüş gür saçlarının arasından geçirdi. "Az önce okul müdüründen bir telefon aldım."

O anda sanırım gözlerimi kaçırdım.

"Bana bak," dedi.

Gözlerine baktım. Uzun süren bir an boyunca birbirimize baktık. Gözlerinde öfke görmediğime sevindim. Sonra da şöyle söyledi: "Salvador, başkalarına zarar vermek doğru bir şey değil ve ortada dolanıp milleti yumruklamanın doğru olmadığı da kesin."

Bana *Salvador* dediğinde işin ciddiye bindiğini anlardım. "Biliyorum, baba. Ama sen ne dediğini bilmiyorsun."

"Ne dediği umurumda değil. Kimse hoşla gitmeyen bir şey söylediği için fiziksel saldırıya uğramayı hak etmez."

Uzun süre bir şey söylemedim. Sonunda kendimi savunma ihtiyacı hissettim... ya da en azından davranışlarımın gerekçesini ifade etmeyi. "Senin hakkında hakikaten boktan bir şey söyledi, baba." Başka bir gün çoktan ağlamış olabilirdim. Ama henüz ağlayamayacak kadar öfkeliydim. Babam ağlamanın yanlış bir tarafı olmadığını ve insanlar daha çok ağlasalar dünyanın daha iyi bir yer olacağını söylerdi hep. Kendi tavsiyesine uyduğu yoktu tabii. Ve galiba ağlamıyor olsam da kendimden biraz utandığımı söyleyebiliriz, evet, öyleydim yoksa boynum böyle bükük olmazdı. Babamın bana sarıldığını hissettim ve ben de ona yaslanıp fısıldadım. "Sana ibne dedi."

"Ah be, oğlum," dedi, "o kelimeyi daha önce hiç duymadım mı sanıyorsun? Daha kötüsünü de duydum. O kelimenin gerçek bir tarafı yok, Salvie." Omuzlarımı tutup bana baktı. "İnsanlar zalimlik yapabilirler. İnsanlar anlamadıkları şeylerden nefret ederler."

"Ama baba, anlamak istemiyorlar."

"Belki istemiyorlardır. Ama onların zalimliğinin bizi yaralı birer hayvana dönüştürmemesi için kalplerimizi terbiye etmemiz lazım. Böyle olmak bize yakışmaz. *Uygar* kelimesini hiç duydun mu?"

Uygar. Babam o kelimeyi severdi. Bu yüzden sanattan hoşlanırdı. Dünyayı uygarlaştırdığı için. "Evet, baba," dedim. "*Anlıyorum*. Ama Enrique Infante gibi pislik bir barbar tepene çöktüğünde ne olacak? Yani," Maggie'yi okşamaya başladım, "demek istediğim, Maggie, Enrique Infante gibilerinden daha insan."

"Değerlendirmene katılıyorum, Salvie. Maggie son derece ehli. Çok tatlı. Ve bu dünyadaki bazı insanlar ondan daha vahşi. İki ayağı üstünde yürüyen herkes iyi ve düzgün değil. İki ayağı üstünde yürüyen herkes zekâsını nasıl kullanacağını bilmiyor. Bunu bilmiyor değilsin. Ama hırlamayı seven bu gibi vahşi insanlardan uzaklaşmayı öğrenmen lazım. Seni ısırp canını yakabilirler. O yoldan gitme."

"Bir şey yapmalıydım."

“Fare yakalayacağım diye lağıma atlamak iyi bir fikir değil.”

“Yani insanların yaptıklarının yanlarına kâr kalmasına izin mi vereceğiz?”

“Enrique’nin yanına kâr kalan tam olarak nedir? Ne aldı senden?”

“Sana *ibne* dedi, baba. İnsanların saygınlığını bu şekilde elinden almalarına izin veremezsin.”

“O benim saygınlığımı elimden almadı. Seninkini de almadı, Salvie. Hakikaten burnuna indirdiğin yumruğun bir şey değiştirdiğini mi sanıyorsun?”

“Kimse sana hakaret edemez. Ben varken olmaz.” O anda gözyaşlarının döküldüğünü hissettim. Gözyaşlarının olayı, çö-lün üstünden süzülen bir bulut gibi sessiz olabilmeleri-ydi. Gözyaşlarının diğer olayı, kalbimi sızlatmalarıydı. *Ah*.

“Tatlı çocuğum,” diye fısıldadı. “O kadar sadık, o kadar tatlı-sın ki.”

Babam bana hep tatlı çocuğum derdi. Bazen böyle dediğinde gerçekten canım sıkılırdı. Çünkü (1) olduğumu düşündüğünün yarısı kadar tatlı değildim ve (2) hangi normal erkek çocuğu kendini tatlı olarak görmek ister ki? (Belki hakikaten *normal* olmak gibi bir derdim vardı.)

Babam odadan çıkınca Maggie onu takip etti. Maggie artık iyi olacağımı düşünüyordu herhalde.

Uzun süre yerde yattım. Sinekkuşlarını düşündüm, İspan-yolca isimlerini: *Colibrís*. Sam’in bana sinekkuşunun Azteklerin savaş tanrısı olduğunu söylediğini. Belki benim de içimde biraz savaşmak vardı. Hayır, hayır, hayır, hayır. Bu öylesine bir şeydi. Bir daha olacağı filan yoktu. Ben başkalarını yumruklayan tarzda bir adam değildim. *Ben o adam değildim*.

O akşam ne kadar yerde yattığımı bilmiyorum. Akşam ye-meğine mutfığa gitmedim. Babamla Maggie’nin artık kararmış odama girdiklerini duydum. Maggie yatağa zıpladı ve babam da ışığı açtı. Elinde bir kitap vardı. Bana gülümseyip elini yanağı-ma koydu; tıpkı ben küçükken yaptığı gibi. O gece bana *Küçük*

*Prens'*ten en sevdiğim bölümü; tilki, Küçük Prens ve evcilleştirme hakkında olan kısmı okudu.

Beni başka biri yetiştirmiş olsa vahşi ve öfkeli bir çocuk olabilirdim. Belki de genlerini taşıdığım adam tarafından yetiştirilsem tamamen farklı biri olurdu. Evet, genlerini taşıdığım adam tarafından. O adam üstüne hiç derinlemesine düşünmemiştim. Tam olarak değil. Yani, aslında evet, biraz düşünmüştüm.

Ama babam; şu anda odamda olan, ışığı yakan adam, beni yetiştiren oydu. İçinde barındırdığı bütün sevgisiyle beni evcilleştirmişti.

Babamın sesini dinleyerek uyuyakaldım.

Büyükbabam hakkında bir rüya gördüm. Bana bir şey söylemeye çalışıyordu ama onu duyamıyordum. Belki de öldüğü ve yaşayanlar ölülerin dilinden anlayamadığı içindir. Ben de adını tekrar edip durdum. *Papo? Papo?*

Cenazeler ve İbneler ve Kelimeler

PAPU HAKKINDAKİ RÜYAM ve *ibne* kelimesi beni düşünmeye itti. Düşündüğüm şeydi: Kelimeler ancak teoride vardı. Sonra sıradan günün birinde sadece teoride var olan bir kelimeyle karşılaşırıyordun. Ve o andan sonra o kelime tanıdığın biri hâline dönüşüyordu.

Cenaze.

O kelimeyle on üç yaşımıdayken tanışmıştım.

Papo'm o zaman ölmüşü. Tabutunu taşıyanlardan biriydim. O zamana kadar tabut taşımanın ne anlama geldiğini bilmezdim. Görüyorsunuz ya *cenaze* kelimesiyle karşılaşınca tanıştığınız bir sürü başka kelime oluyor. Cenazenin bütün arkadaşlarıyla tanışırıyorsunuz: tabut, cenaze levazımatçısı, mezarlık, mezar taşı.

Büyükbabamın tabutunu mezarına taşımak o kadar tuhaf gelmişti ki.

Ritüelleri de ölünün ardından edilen duaları da bilmiyordum.

Ölümün nasıl tavizi olmayan bir son olduğunu bilmiyordum.

Papo geri gelmeyecekti. Sesini bir daha asla duymayacaktım. Yüzünü bir daha asla görmeyecektim.

Gömüldüğü mezarlığın, cenaze merasimlerine eski dünyadan kalma bir yaklaşımı vardı. Rahip, büyükbabamın cennetlik oldu-

ğunu açıkladıktan sonra merasimin yöneticisi mezar çukurunun kenarındaki toprak yığınından bir kürek toprak alıp küreği bize uzatmıştı. Herkes ne yapacağını tam olarak biliyordu. Sessiz, kasvetli bir sıra oluştu ve herkes sırayla bir avuç dolusu toprak alıp tabutun üstüne attı.

Belki de Meksika'ya dair bir şeydi, bilmiyorum.

Mickey Amca'nın, küreği nazikçe merasim yöneticisinin elinden almasını hatırlıyorum. "O benim babamdı."

Küreğe yürüyüp, bir avuç toprak alıp Mickey Amca'nın gözlerine baktığımı hatırlıyorum. Başıyla onaylamıştı. Hâlâ kendimi toprağı atıp Papo'nun tabutuna düşmesini izlerken görebiliyorum. Yüzümü Evie Hala'nın kollarına gömerken görüyorum. Başımı kaldırıp Mima'nın babamın omzuna yaslanarak hıçkırma hıçkırma ağladığını görüyorum.

Papo'nun cenazesinden bir şey daha hatırlıyorum. Dışarıda sigara içen bir adam başka bir adamla konuşuyordu. "Dünya bizim gibileri hiç umursamıyor. Hayatımız boyunca eşek gibi çalışıp sonunda ölüyoruz. Hiç değerimiz yok." Gerçekten öfkeliydi. "Juan iyi bir adamdı." Juan, Papo'mun adı buydu. Adamın sesindeki öfkeyi hâlâ duyabiliyorum. Ne demeye çalıştığını anlamamıştım.

Babama sordum: "Bizim gibi insanlar kim? Ve neden bir değerimiz olmadığını söyledi?"

Babam, "Herkesin değeri vardır," dedi.

"Papo'nun iyi bir insan olduğunu söyledi."

"Papo çok iyi bir adamdı. Çok iyi ve hataları olan bir adam."

"Siz ikiniz konuşur muydunuz? Yani ikimizin konuştuğu gibi?"

"Hayır. O öyle biri değildi. Ben ona kendimce yakındım, Salvador."

On üç yaşımdayken o kadar meraklıydım ki. Ama çok şeyi anlamıyordum. Kelimeleri o an kavırıyor, hatta sonrasında hatırlıyordum ama herhangi bir şeyi gerçekten anladığımı sanmıyorum.

"Peki, bizim gibi insanlar derken? Meksikalıları mı kastetti, baba?"

“Fakirleri kastettiğini düşünüyorum, Salvie.”

Ona inanmak istedim. Ama her ne kadar on üç yaşında pek bir şey anlayamıyor olsam da Meksikalılardan nefret eden insanlar olduğunu biliyordum; fakir olmayan Meksikalılardan bile. Babamın bana bunu anlatmasına ihtiyacım yoktu. Aynı zamanda o noktada babamdan nefret eden insanlar olduğunu da öğrenmiştim. Eşcinsel olduğu için ondan nefret eden insanlar. Ve o insanlar için de babamın bir değeri yoktu.

Hem de hiç.

Ama babam benim için değerliydi.

Kelimeler ancak teoride vardı. Sonra sıradan günün birinde sadece teoride var olan bir kelimeyle karşılaşırıyordun. Onunla yüz yüze geliyordun. Ve o andan sonra o kelime tanıdığın biri hâline dönüşüyordu. O kelime nefret ettiğin birine dönüşüyordu. Ve o kelimeyi gittiğin her yere yanında götürüyordun. Ve artık yanında değilmiş gibi yapamıyordun.

Cenaze.

İbne.

Babam, Sam ve Ben

ERTESİ GÜN BENİ OKULA babam götürdü. Müdürle konuşmak için. Sam'i evinin önünden aldığımızda yüzünden gülücük eksik olmuyordu çünkü hiçbir sorun olmadığı izlenimi vermek için kendisini fazla kasiyordu. Arka koltuğa atlarken, "Hey Bay V," dedi. "Beni de aldığınız için teşekkürler."

Babamın yüzünde gülümseme denebilecek bir ifade belirdi. "Selam Sam," dedi. "Alışmasan iyi edersin."

"Biliyorum Bay V. İki bacağı da çalışıyor." Gözlerini devirdi.

Babamın kakhaha atmamak için kendisini zor tuttuğunu görrebiliyordum.

Sonra arabanın içini sessizlik bastı ve Sam'le mesajlaşmaya başladık.

Sam: Geri adım atma

Ben: Hayat başlayacak derken aklında olan bu muydu?

Sam: Endişe, dert, tasa. Hem Enrique'ye yumruk atan ben değilim ki.

Ben: Öyle. Başım ciddi belada

Sam: Evt evt evt. Hehehe

Ben: Kapa çeneni

Sam: Hiçbişi için özür dileme. Enrique hak etti. Kendisi itin teki

Ben: Haha. Başka kimsenin bizim gibi düşündüğünü sanmıyorum ☺

Sam: O zaman topunun...

Ben: Babam varken ağızımızı bozmayalım lütfen

Sam: Hehehe

Babam mesajlaşmamızı yarıda kesti. "Çocuklar, şunu yapmayı bırakacak mısınız? Sizi kurtlar filan mı büyüttü?"

Kurtlar tarafından büyütölmek. Babamın en sevdiği ifadelerden biriydi. Eski usul. "Hayır, efendim," dedim. "Özür dilerim."

Sam kendine engel olamadı. Her zaman söyleyecek bir şeyi oluyordu... bu yanlış bir şey olsa bile. Çenesini kapamak konusunda iyi değildi. "İsterseniz size mesajlarımızı gösterebilirim..."

Arabayı kullanan babamın yüzünde küçük bir gülümseme belirdeğini görebiliyordum. "Teşekkürler, Sam. Teklifini pas geçeceğim."

Sonra hepimiz gülmeye başladık.

Kahkahalarımız başımın daha az dertte olduğu anlamına gelmiyordu.

Babamla müdürün ofisine girdiğimizde Enrique Infante ve babası kollarını kavuşturarak oturmuş, somurtuyorlardı. *Somurtmak* tam Sam'e göre bir kelimeydi. Bazı günler çok iyi somurturdu.

Müdür Cisneros içeri girer girmez doğruca bana baktı. "Salvador Silva, seni okuldan uzaklaştırmamam için bana iyi bir neden ver." Bu aslında bir talep değil, daha çok bir beyanattı. Sanki kararını çoktan vermiş gibiydi.

"Babama ibne dedi," dedim.

Bay Cisneros, Enrique'yle babasına baktı. Enrique omuz silkti. Sanki hiç umurunda değilmiş gibi. Üzgün olmadığı kesindi. Pişman olmamıştı, yüzündeki ifadenin tam karşılığı buydu.

Müdürün gözleri bana kaydı. "Fiziksel şiddet kabul edilemez bir davranıştır... ve okul kurallarına da aykırı. Bu uzaklaştırma sebebidir."

"Nefret söylemi de okul kurallarına aykırı." Aslında üzgün değildim. Yani, belki öyleydim ve öyle değilmişim gibi davranıyordum. Her neyse, kelimeler ağzımdan son derece sakın bir tempoyla çıkıyorlardı. Aslında çoğu zaman epey sakindim. Yani, belli ki bazı anlar haricinde.

Bay Cisneros, "Söylediklerinizden anladığım kadarıyla," dedi, "olay yaşandığında okul sınırları içinde değilmişsiniz. Öğrencilerimizin kampüs dışında söyledikleri şeylerden sorumlu tutulamayız."

Babam bıçak gibi keskin bir ifadeyle gülümsedi. Bütün gülümsemelerini bilirdim. Önce Bay Infante'ye baktı, sonra Bay Cisneros'a döndü. "O hâlde konuşacak bir şeyimiz yok, değil mi? Okul, öğrencilerin kampüs dışında söyledikleri şeylerden sorumlu tutulamıyorsa kampüs dışında yaptıkları şeylerden de sorumlu tutulamaz. Burada herhangi bir sonuca varılabileceğini düşünmüyorum." Babam duraksadı. Konuşmayı daha bitirmemişti. "Bence bu çocukların ikisinin de kendileriyle gurur duyacak tarafı yok. Bir çeşit cezayı hak ettiklerini düşünüyorum. Ama birini cezalandırmadan diğerini cezalandıramazsınız." Babam yeniden duraksadı. "Bu bir hakkaniyet meselesi. Ve görünüşe bakılırsa aynı zamanda okul politikasıyla ilgili de bir mesele."

Bay Infante'nin yüzünde gerçekten öfkeli bir ifade belirdi. "Oğlum sana olduğun şeyi söylemiş sadece."

Babam irkilmedi, bir an bile istifini bozmadı. "Evet, eşcinselim. Bunun beni ibne yaptığını düşünmüyorum. Aynı zamanda Meksikalı-Amerikalıyım. Bunu beni bir tacocu yaptığını düşünmüyorum. Beni fasulyeci yaptığını da düşünmüyorum. Ve beni yasadışı yaptığını da düşünmüyorum." Ne yüzü ne de sesi öfkeliydi. Sanki mahkeme salonundaki bir avukattı da argümanını jüriye sunuyordu. Bir sonraki cümlesinin ne olacağını düşündüğünü görebiliyordum. Bay Infante'ye baktı. "Bazen," dedi, "oğullarımız söyledikleri şeyleri tam anlamıyorlar. Ama sen ve ben, biz yetişkiniz. Biz *anlıyoruz*, değil mi?"

Bay Cisneros başıyla onayladı. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum. Daha önce hiç ofisinde bulunmamıştım. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyordum; Sam'in, onun tam bir ahmak olduğunu söylemesi hariç. Ama Sam yetişkinlerin çoğunun ahmak olduğunu düşünürdü zaten, dolayısıyla Bay Cisneros hakkında en güvenilir bilgi kaynağı sayılmazdı.

Ortama bir iki saniyeliliğine sessizlik çöktü. Sonunda Bay Cisneros bir çözüme vardı: “Birbirinizden uzak durun.” Sam bunun tam bir ödele çözümünü olduğunu söylerdi. Ve haklı da olurdu.

Bay Infante’yle Enrique orada öylece oturup somurtmalarını fıstık ezmesi gibi her tarafa bulaştırdılar. Sonra Bay Infante’nin sesi küçük ofisi doldurdu. Parmağını bana doğrulttu: “Gerçekten de bu yaptığının yanına kâr kalmasına izin mi vereceksiniz?” O anda hışımla çıkıp gitmek nasıl bir şey oluyormuş öğrendim. Çünkü Bay Infante’yle Enrique tam olarak bunu yaptılar; hışımla çıkıp gittiler.

Babamın ne düşündüğünü anlamak zordu. Bazen hem hislerini hem de düşüncelerini inanılmaz bir ustalikle gizleyebiliyordu. Poker oynamayı sevmemesi çok kötüydü. Sonra bana baktı. Benden çok memnun olmadığını biliyordum. “Seni okuldan sonra göreceğim,” dedi. “Bay Cisneros’la konuşmak istediğim bazı şeyler var.”

Daha sonra Sam bana babamın Bay Cisneros’la ne konuştuğunu sorduğunda ona bilmediğimi söyledim.

“Bilmek istemiyor musun?”

“Galiba istemiyorum.”

“Ben olsam isterdim. Bu konuşmanın seninle hiçbir ilgisi yokmuş gibi bir durum da yok hani. Neden bilmek istemiyorsun?” Kollarını kavuşturdu. Sam kollarını kavuşturmayı severdi. “Neden korkuyorsun?”

“Hiçbir şeyden korkmuyorum. Sadece bilmeme gerek olmayan bazı şeyler var.”

“Bilmene gerek olmayan mı? Yoksa bilmek istemediğin mi? Bazen seni anlamakta güçlük çekiyorum.”

“Anlaşılabak çok şey yok,” dedim. “Hem ayrıca, bilmeye ihtiyacı olan sensin... ben değil.”

“Bilmeye ihtiyacım yok,” dedi.

“Tabii,” dedim.

“Tabii,” dedi.

O gecenin ilerleyen saatlerinde Sam bana günün kelimesini mesaj attı. Oyunlarımızdan biriydi. GK = dar kafalılık.

Ben: İyiymiş. Kelimeyi cümle içinde kullan

Sam: Bay Cisneros dar kafalıkların tarafında

Ben: Çok sert

Sam: Nazik davranıyorum. Bu arada, Infante bebe demek biliyosun di mi?

Ben: Aynen

Sam: Aynen aynen aynen